

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesечно 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesечно 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugosla-
viji 120 Din, za
inozemstvo 140 Din

SLOVENE

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Uredništvo je v Kopnarjevi ulici št. 6 III
Rokopisi se ne vračajo, nehrankirano
plača se za prejemajo. Uredniška
telefon št. 2050, upravnika št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopnarjevi ul. št. 6 »Celovni
račun: Ljubljana šte. 10.650 in 10.349
za inštalac. Sarajevski. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Cene oglasov
stisop, peči-vrsta
maloglasni po 150
in 20, večji oglaš
nad 45 mm višine
po Din 250, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
Pr. večjem o
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Zmaga drža vne ideje

Skoraj deset let je trajala na Češkem borba za samoupravo. Vlade t. zv. narodne sloge se niso upale načeti tega vprašanja, ker se jim je zdel vsak posku. vzpostavitev samouprave dežel in okrožij nevaren za nacionalno obeležje mlade republike. Posebno so bili proti temu češki narodni socialisti in socialdemokrati. Šele koalicijska vlada republikanske, češke in slovaške ljudske stranke in nemške agrarne in krščansko-socialne stranke je rešitev tega vprašanja vzela v svoj program in ga tudi stvarno rešila.

Toda tudi temu zakonu se pozna, da je otrok kompromisa. Ne zadovoljuje v notenem oziru zahtev onih strank, ki so za resnično samoupravo. Posledno ni zadovoljil obeh ljudskih strank, ki sta nanj pristali samo zato, da se sploh prične z izvajanjem samouprave.

Ta zakon o upravnih decentralizaciji deli državo na štiri dežele: Češko, Moravsko, Slovaško in Podkarpatsko Rusijo, dežele pa na okraje, katerih območje se krije z bivšimi kronovinami oziroma okrajn. glavarstvi. Delokrog deželnih zborov in okrajnih zastopstev je zelo omejen in nimajo niti onih pravic, ki jih imajo pri nas oblastne odnosno srezke skupščine. Zastopstva imajo značaj samo posvetovalnih organov dežel-nemu oziroma okrajnemu glavarju, ki tudi predsedujejo in sklicujejo seje. Tretjino članov deželnih zborov in okrajnih zastopstev imenuje vlada; ljudstvo jih volji samo dve tretjini! To je vsa samouprava, ki jo daje ta novi zakon. Razumljivo so sicer omejitve z vidika splošne narodne politike v republiki, kjer je manjšinski nemški in madžarski element precej številčen. Razumljivo pa je tudi, da za volitve za take samouprave ni vladalo ono razpoloženje niti zanimanje kakor n. pr. za državnozbornske volitve. Zato tudi volitve niso imele političnega značaja. Kakor pov. d in vedno je seveda tudi pri tej priliki opozicija v volilni kampaniji poskušala dati volitvam političen značaj. Dočim so vladne stranke vodile prav skromno agitacijo — saj so imele že vnaprej zagotovljeno tretjino mandatorov —, je opozicija napela vse sile, da bi izsilila vsled dobrih rezultatov ali vstop v vlado ali pa razpis volitev za državni zbor.

Na podlagi dosedaj znanih približnih rezultatov lahko ugotovimo:

Da je vladna koalicija ohranila in deloma pojačala svoje pozicije;

da so komunisti pretrpeli najtežje izgube in da socialističnih in deloma tudi meščanskih strank;

da so manjšinske stranke, ki so proti aktivnemu sodelovanju, znatno izgubile v prilog stran am, ki so za lokalno in za aktivno politiko. Posebno težke so izgube madžarskih iredentističnih strank.

Novejši porast glavnih primeri z volitvami v senat, kateri primeri pa ni ravno najbolj za pravilno oceno moči posameznih strank, zaznamuje češkoslovaška republikanska stranka g. Švehle, najmočnejša stranka vladne koalicije. Pridobila je samo v poljedelskih pokrajinah. Stranka zastopa stališče absolutne zaščite kmetovalcev. To njeno stališče je posebno prišlo do izražaja ob priliki trg. skih pogajanj z našo državo. Ta pogajanja so končala brez pozitivnega uspeha ravno vsled zaščitne carine proti uvozu kmetijskih pridelkov, torej vsled odklonitve naših zahtev v vprašanjih, v katerih smo mi najbolj zainteresirani. Ta stranka je pridobila največ v Slovaški na škodo stranke g. Hlinke, v Podkarpatski Rusiji na škodo komunistov in na Češkem na škodo ljudske stranke. V Podkarpatski Rusiji in na Slovaškem so za stranko posebno delali Židje.

Obe ljudski stranki sta precej izgubili. Češkoslovaška ljudska stranka je izgubila na Češkem in Moravskem, pridobila pa na Slovaškem in v Podkarpatski Rusiji. Kljub koncentrični borbi proti njej pa je obdržala svoje pozicije iz leta 1925, ko je pridobila deset mandatov. Njen neuspeh je predvsem posledica njene strukture kot zastopnice vseh slojev. Proti paroli agrarcev za absolutno zaščito kmetovalcev in proti demagogiji socialistov s socialno zakonodajo je ljudska stranka naglašala samo svoje pozitivno delo za splošen blagor države in vseh slojev prebivalstva. Zato tudi ni pridobila novih volivcev. Kakor druge ljudske stranke ima tudi češka čvrsta kader svojih volivcev in nikdar ne lovi nesigurne pristaše z obljubami in demagogijo. Zato je njen položaj skoraj vedno enak čvrst in le polagoma, vendar pa sigurno raste. Slovaška ljudska stranka je izgubila vsled svoje vladne politike nesigurne anacionalne elemente, ki so našli zavetje pri socialdemokrati in komunistih. Tako zgubo stranka lahko preboli, ker bo očistena mogla še aktivnejše sodelovati s češkimi katoliki v pozitivni izgraditvi republike. Najpomembnejše pri teh volitvah pa je dej-

Belgrad zahteva ostre ukrepe

Konference predsednika vlade s prv'm državnim pravdnikom Min. Angelinovič za politiko 'močne roke' — Pred sklepi vlade

Belgrad, 4. dec. (Tel. »Slov.«) Zagrebški dogodki so še danes v središču političnega zanimanja. Dopoldne od 9 do 12 se je vršila v kabinetu notranjega ministrstva konferenca, katere so se udeležili predsednik vlade g. dr. Korošec, pravosodni minister g. Vujičić, pomočnik ministra g. Lazić, zagrebški veliki župan g. Zrelec, načelnik zagrebske policije g. Vragović, načelnik za javno varnost v notranjem ministrstvu g. Todorović, prvi državni pravdnik iz Zagreba g. dr. Aleksander. Ta konferenca je imela nalogo, da se notranji in pravosodni minister vsestransko poučita o stanju varnosti v Zagrebu in vzdrževanju reda in miru v državi. Ob 7 je g. dr. Korošec odšel v avdienco k Nj. V. kralju. Poročal mu je o posvetovanju z odposlanci političnih in upravnih oblasti v Zagrebu. Ob 6 zvečer je predsednika vlade obiskal prosvetni minister Grol, ki mu je poročal o ukrepih, ki jih bo podvzel prosvetni minister v Zagrebu. — Vprašanje, kako stališče naj vlada zavzame nasproti tem dogodkom, je enako splošnega značaja, kakor tudi vprašanje, kako vobče postopati z opozicijo KDK. Tudi sedaj so se pojavili tisti, ki zahtevajo, da naj vlada nastopi s silo in da naj uporabi vsa policijska sredstva. Med prvimi, ki zagovarjajo tozavedno tezo, je bil gradbeni minister Angelinovič. Angelinovič se je v vseh slučajih zavzemal za močno roko. Zato ni moglo govoriti o tem, da bi bilo zaznamovati kak nov moment v politiki. Današnji belgrajski listi se pečajo z raziskovanjem, kako je vlada deljena v teh pogledih, in sicer ne samo vlada, ampak tudi vladne parlamentarne skupine. V tej zvezi so se vršila posvetovanja radikalnih in demokratskih prvakov. V to zvezo spravljajo avdienco na dvoru, zlasti Vukičevićev in generala Hadžića. Glavni organ NRS »Samouprava« priobčuje oster uvodnik, v katerem ugotavlja, da so v času, ko vsa država in ogromna večina državljanov v popolni zavesti izredne važnosti 1. decembra 1918 z vso dušo proslavlja ta dogodek, sintezo vekovitih ustvarjanj in junških naporov milijonov mučenikov, šefi KDK pljunili na najvišje njihove svetinje. List trdi, da so zagrebški dogodki

stvarno dokazali strašno in razdiralno delo brezglavih političnih skupin. Danes je vse, kar je narodno in politično zavedno, na jasnem o tem, da delo šefov KDK vodi k samoumuru države in naroda.

Spricho zagrebških dogodkov se stavlja tudi vprašanje časti in značaja našega naroda. Ves kulturni svet se mora zgražati nad orgijami frankovskih mas. Odgovorni činitelji, državni uradniki se morajo pred zagrebsko kliko zavedati svojih visokih dolžnosti, da se varuje čast in ugled naše države. Zato pričakujemo, da se bodo uporabila vsa sredstva, da se popolnoma onemogočijo v bodoče taki izgrede. Če se vodstvo KDK noče uživet v resničnost, kako daleč je že zašlo s svojo politiko, potem naj seveda odgovarja tudi ono.

Današnja »Pravda« nadaljuje s trditvijo, da je dosedanja politika pomirljivosti, katero zastopa predsednik vlade dr. Korošec, doživela neuspeh in da je vlada nujno postavljena pred alternativo, ali naj pusti zagrebske opozicionalce nadalje rovariti, ali pa naj reši državo z najodločnejšimi in energičnimi ukrepi. O današnjem sestanku v notranjem ministrstvu trdi list, da so predvsem ugotovili sredstva, kako naj se v bodoče take manifestacije in izgrede popolnoma preprečijo, kaka sredstva naj se podvzamejo proti posameznikom in kaka proti vsemu gibanju. Posebno da se je govorilo o vlozi sodnikov in sodišč, ker so se tako v Zagrebu kakor v Osijeku dogodili slučaj, ki nimajo zakonite podlage. List trdi, da se bo z zakonom o zaščiti države dosegel popoln cilj, ker se bo raztegnil na vse, ki so količkar v zvezi z zagrebskim incidentom. Zlasti se je mnogo govorilo o napadu na našo armado. Narodna skupščina bo v najbližjem zasedanju imela opravka z zakonskim predlogom, na podlagi katerega se bo povečala odgovornost sodnikov in povečale zlasti disciplinarne kazni, da se taki slučaj ne bodo več ponavljali. List ve poročati, da se je vlada odločila, da o teh stvarih takoj konfirira s posameznimi parlamentarnimi skupinami, nato pa se bo sklical ministrski svet z edinim dnevnim redom: zagrebški slučaj in vlada.

Zagreb de la težave sporazumu

Belgrad, 4. dec. (Tel. »Slov.«) Danes sta se sestala samostojna demokratska poslanca Popović in Jovanović. Popreje je Popović obiskal tudi Savčića. Oba poslanca sta po tem razgovoru izjavila, da je bil informativnega značaja. Jovanović je na vprašanje, kaj smatra glede zagrebških dogodkov, naglasil, da sta tako izjava HSS, da stranka ne bo sodelovala pri obravnavi proti Račiću in da se zanjo ne zanima, kakor tudi izjava, da se celotna KDK solidarizira z zagrebškimi dogodki, vidno otežkočili vsak sporazum.

Urednik »Narodnega Vala« aretiran

Zagreb, 4. dec. (Tel. »Slov.«) Ob 1 popoldne je bil aretiran urednik »Narodnega Vala« Krešimir Devčić radi članka, ki ga je priobčil včerajšnji »Narodni val« v posebni izdaji. Aretacija se je izvršila radi tega, ker smatra državno pravdnishvo, da vsebuje ta članek žalitev kralja.

Znani muslimanski poslanec Salih Baljić je odpotoval v Zagreb. Govore, da ima potovanje političen značaj, ker se je Baljić popoldne sestal z Davidovičem.

Radi zagrebških demonstracij je vložil radikalni poslanec Gjuro Janković interpelacijo na notranjega ministra.

Odslek zakonodajnega odbora je pričel razpravljati o načrtu kazenskega zakona. Razpravljal je o prvih dveh poglavjih: o splošnem delu in o kazenskem dejanju ter storilu. Na seji so se čitali tudi predlogi ljubljanskega vseučiliškega profesorja dr. Metoda Dolencea. Več njegovih predlogov so sprejeli.

stvo, da je ideja enotne države doživela popolno zmago. Elementi, ki so bili proti edinstveni republiki in na katere so se vedno sklicevali prijatelji Rothermerjeve akcije, so ostali v taki manjšini, da niti ne pridejo več v poštev. Državna ideja je zmaga na celi črti in mi bratski republikli na tej zmagi častitamo

Razkol med vo'vodinskimi radičevci

Belgrad, 4. dec. (Tel. »Slov.«) Iz Subotice poročajo, da je snoči imela tamošnja organizacija HSS sejo, na kateri se je vršila zelo ostra debata. Udeleženci so kritizirali strankino delo v Vojvodini. Končno se je sprejel predlog, s katerim se je iz HSS izključilo 15 najuglednejših pristašev in prijateljev pokojnega Stjepana Radića. Med izključenimi je tudi dr. Stjepan Doljanski, predsednik občinskega kluba HSS. Izključeni člani so sklenili ustanoviti posebno strankino organizacijo. Vzrok razcepa je nasprotstvo do zagrebske strankine centrale, ki je pošljala v Vojvodino svoje ljudi na čelo strankinega gibanja, kakor tudi delo strankinega vodstva HSS sploh, zlasti po 20. juniju. Dr. Doljanski je ustanovil poseben klub in začel z organizacijo mestnega odbora. — Bivši strankin tajnik Anton Kujundžić je izdal proglaš, ki je podpisan tudi od drugih disidentov. V njem pravi, da s tem prenehajo biti člani HSS, ker se ne strinjajo s strankinim vodstvom. Dalje je izšel poseben proglas za vso Vojvodino. V proglasu se naglašja, da je delo vodstva HSS uničujoče in brez programa. Dosedanji člani HSS naj gredo ali med radikale ali med demokrate.

Pred ureditvijo naših vojnih dolgov

Belgrad, 4. dec. (Tel. »Slov.«) Vprašanje naših vojnih dolgov v Angliji in Franciji se bliža ugodnemu zaključku. Naš poslanik v Londonu Gjurić je obvestil našo vlado o sporazumu, ki se je dosegel v Londonu in ki se tiče likvidacije naših vojnih obveznosti. Poročila so ugodna. Fin. minister dr. Subotić proučuje ta material. V teku tega tedna bo poslal v London podrobna navodila. V najkrajšem času se bo tudi uredilo vprašanje naših vojnih dolgov v Franciji. Obe vprašanji prijeta v kratkem pred ministrski svet.

Za verski pouk

NICEVI RAZLOGI.

Nezaslišano pedagoško in metodijsko nazarje liberalnega učiteljstva, ki veje iz spomence o načrtu o ljudskih šolah, presega vse meje. Dokazati hoče, da so samo liberalni učiteljski prišli nabito polni vede v pedagoški in metodijski, medtem ko stoji katehet, ta uboga para, kot pravi ignorant v teh dveh strokah med pedagoškimi prosvitljenci. Ker ne vedo, kaj je katehetika, ki se predava na bogoslovju kot obvezni predmet, malo pojasnila. Ta veda se obravnava metodično in pedagoški in ni treba povdarjati, da mora kandidat prestati iz nje kot iz drugih teoloških ved izpit.

Seveda katehet ne pozna ne duha pouka iz veronauka, ne cilja, ne obdelave veronauškega predmeta, ker ni bil na učiteljsku, ampak samo na teološki fakulteti vseučilišča, katero je kar tako za igrakanje po maturi še štiri leta, sedaj pet let, obiskoval? Naj vendar enkrat utihnejo s staro, že stokrat premleto frazo o pomanjkanju pedagoške izobrazbe pri duhovniku! Prav nič niso poklicani, da bi odrekli katehetu v njemu lastnem in poklicnem predmetu pedagoško in metodijsko sposobnost. To ni vredno »kvalificiranega pedagoga in metodika«, ker ta negacija diši ali po nevednosti ali hudobiji. Cerkev vendar zahteva, da je katehet metodijsko in pedagoški v svoji stroki naobrazen. Pa saj vemo, kam meri ta učenjska nadutost. »Ven z veronaukom,« to je framazonška parola.

Duhovniki ribniške dekanije (velikolaški okraj) zbrani na konferenci v Dobrepoljah, dne 28. nov. t. l. z vso ogorčenostjo protestirajo proti argumentom, ki jih UJU navaja kot vzroke, po katerih naj bi se po novem šolskem zakonu pouk veronauka v osnovnih šolah odvezal duhovnikom in izročil učiteljem-laikom. Ti argumenti so take narave, da smo prisiljeni javno vprašati slovensko učiteljstvo, ki je organizirano v UJU, ali se tudi ono smatra solidarno z zahtevo svoje centralne organizacije.

Prečna. Za desetletnico obstoja naše države je imela tukajšnja »Kmetka zveza« v nedeljo 2. t. m. shod, na katerem je g. Komljanec v poldrugurnem govoru razložil zunanji in notranji političen položaj ter delovanje ljubljanskega oblastnega odbora in njegov proračun. Zborovalci izrekajo poslanecem SLS, posebej dr. Korošcu, dr. Kulovcu in dr. Česniku iskreno zahvalo za njih poštreno delovanje. Oblastnemu odboru izražamo popolno zupanje. S prav posebno odločnostjo se je sprejela sledeča resolucija, ki se pošlje Jugoslovanskemu klubu v Belgrad: »Kmetka zveza« v Prečni zahteva z vso odločnostjo, da naj bodo šole vseh vrst v naši državi verske. Vera je tisti činitelj, ki vzgaja človeka za zvestega in značajnega ter poštenega državljan. Zato bodi šolski zakon tak, da bo v skladu z božjim in naravnim zakonom. Svojim poslanecem naročamo, da tudi raje smrt pretrpijo, kot da bi dopustili sprejetje šolskega zakona, ki ne odgovarja načelom katoliške vere. — Nato so zborovalci izrekli še nekatere želje in prošnje, ki se pošljejo oblastnemu odboru v Ljubljano.

Be'graiske vesti

Francoski poslanik na našem dvoru g. Dard je izročil prosvetnemu ministru g. Grolu odlikovanje francoske vlade, red častne legije.

Anketa za preiskovanje dolgoročnih pogodb z raznimi firmami za izrabo gozdov, predvsem v Bosni in na Hrvaškem, stalno dela. V kratkem se bo narodni skupščini predložilo obširno poročilo o dosedanjih uspehih preiskave.

Pogodba o južni železnici je bila na Dunaju podpisana.

Državljanstvo so dobili: Ant. Rupnik, zasebni uradnik iz Ljubljane. Usmiljene sestre iz Radeč: Frančiška Margon, Hermana Plahuta, Ivana Veklevska, Katarina Stegovec, Roza Cotič, Terezija Bensan, Marija Crnigoj, Ema Cuš, Marija Orel in Katarina Santel. Sestri iz Ljubljane: Ivana Jožefa Jurec in Marija Turk. Vladimir Goržina, trgovec iz Ljubljane. Ivan Briščin, odvetniški pisar z Viča. Oskar Brus, ključavničar iz Rudnika. Otton Kleč, posestnik od Sv. Krištofa. Alojž Plantan, tajnik v Kranjski gori. Jakob Božič, posestnik iz Marije Graden. Mihael Gabršček, posestnik iz Podjele. Franc Cvek, posestnik iz Spodnje Hudinje. Hugon Vesely, železniški uradnik v Mariboru. Ferdinand Strukelj, ključavničarski pomočnik iz Viča.

Narto Velikonja.

Novi obl. uredbe in davčine III.

Uredba o zatiranju škodljive divjačine.

S to uredbo se je dala najprej občinam možnost, da sklenejo, da se zajec tam, kjer se neguje vinarstvo, sadjarstvo ali zelenjadarstvo. Ta sklep je vezan na potrditev oblastnega odbora. Kje se neguje vinarstvo, sadjarstvo ali zelenjadarstvo, določita poprej sporazumno vel. župan in oblastni odbor.

Načelo ni novo in na Štajerskem že velja za vinorodne kraje. Če je to dobro za Štajersko, ne vem, zakaj ne bi bilo za golo ljubljansko oblast. Ker imamo ponekod že zelo razvito sadjarstvo in zelenjadarstvo, ki nese narodnemu gospodarstvu mnogo več nego zajec, je pač na mestu, da se zaščiti donosnejše gospodarstvo, kajti zajec tudi »Slov. lovskemu društvu« ne more biti sam sebi namen, četudi je bil morda cesarju Francu Jožetu. Lov je sport, avtomobilne dirke so sport. Zato bi prav z isto pravico prišli avtomobilisti in zahtevali, da se jim morajo prepustiti polja ljubljanske oblasti za dirke, četudi proti odškodnini. Radoveden sem, kaj bi rekli oni lovci, ki imajo polja. In vendar je načelo isto!

Najbolj pa je dvignil na noge poročevalca čl. 3. te uredbe. Po tem členu bi bil vsak lastnik, zakupnik ali upravitelj zemljišča upravičen na tem zemljišču vsak čas osebo ali po naročenih osebah nastopne živali: divje prašiče, medvede, volkove, šakale, divje mačke, lisice, kune zlatice in kune belice, dihorje, jazbece, podlasice, polhe, veverice, hrčke, vidre in škodljive nezaščitene ptice pokončevati, loviti, ubijati na niti lovniim živalim niti ljudem in tuji lastniki nevaren način. Kdor ulovi ali ustrelj katero teh živali, jo mora izročiti lovskemu upravičencu, če si je že (n. pr. nekatere teh živali na Štajerskem) ne sme prilastiti po obstoječih predpisih. Lovski upravičenec mora plačati običajno streljino.

Pri tolmačenju tega člena se je poročevalcu prigodila neizgovorna tistega prevetega razlagalca sv. pisma. Kljub temu, da sem mu jaz zelo podrobno razložil pomen teh določil! On trdi, da to dviga zakupni sistem, da krši državne zakone, in bolj ko mu razlagaš, da uredba niti more ne kršiti državnega zakona niti nima tega namena, bolj žene svojo. Na zborovanju je to svojo razlago zelo razpletel, citiral sicer določilo § 18. lovskega patenta iz l. 1786, zamolčal pa besedilo § 3. istega patenta. Ali je bilo potem njegovo poročilo stvarno, naj razsodijo drugi! Če je to določilo proti državnemu zakonu, potem more zardeti samo ob določilu, ki zadevajo bivšo Kranjsko. Zato preglejmo, kaj velja v tem oziru na bivšem Kranjskem.

§ 3. lovskega patenta iz l. 1786. v vpoštev prihajajočem tekstu: »Divji praseci (mvrjasci) se smejo gojiti le v dobro ograjenih zverinjah, da nikakor ne morejo uhajati. Kdorkoli ugleda divje prase zunaj zverinj, sme je v vsakem lelnem času ustreliti ali na drug način pokončiti, kakor volkove, lisice ali drugo škodljivo zverjad...«

§ 18. cit. patenta pa pravi: »Nihče ne sme hoditi po tujem lovišču s puško, z lovskim psom ali s psom za gonjo, izveniš če potuje po cesti ali stezi.«

Ta določila kolikor sodim po judikaturi (glej Mayerhofer, 6. zv. str. 374 in 375, Manz, IV. zvezek, kazenskega zakona § 174, II. g. lovstva tatvina) še niso razveljavljena. Tudi trditve, da je ces. pat. iz l. 1849, uveljavljajo zakupni sistem, derogiral § 3. lov. pat. iz leta 1786, ne bi mogla po judikaturi držati (glej n. pr. samo odl. dež. vlade Kranjske iz leta 1855, št. 18. dež. zak. in plenarno odločbo najv. sodnega in kasacijskega dvora št. 9204 iz l. 1892). Zato smem na bivšem Kranjskem streljati na divjega prašiča, volka, lisico in drugo škodljivo zverjad, kjer jo ugledam, vsaj pa lisico, če mi ogroža kokoši. Če skrijemo to pravico na minimum, smem vendarle streljati na volka vsaj skozi okno in smem naročiti svojemu blapcu, da isto stori na lisico. Meni gre samo zato, da dokazem, da smem streljati te zveri, ker samo za to načelo gre, pri vprašanju, ali zadeva uredba ob določila, ki imajo veljavo drž. zakona. Seveda, če pustim vnevar določilo § 18. lov. pat. iz l. 1786, ki prepoveduje lov (Jagd) po tujem lovišču, in odrekam zgoraj navedeno pravico, potem Eva mora postati Noetova barka. Na bivšem Kranjskem je bilo treba ustanoviti oni krog divjačine, ki jo sme vsak pokončevati in loviti (= pomenom nemškega fangen), ker so bili v tem oziru čisto prepri. S stavkom »kdor ubije ali ustrelj...« hoče uredba prav na Kranjskem opozoriti onega, ki se te pravice poslužuje, da žival vobče ni njegova, na bivšem Štajerskem pa, da n. pr. lisica ni njegova. V ostalem pa imamo na Štajerskem deželni zakon in oblastna skupščina more ta zakon razveljaviti. Zmotna je misel, da veljajo tudi na Štajerskem še lovski patenti iz l. 1786 in 1849, kakor bi bilo zmotno misliti, da velja v Srbiji še Dušenov zakonik. O potrebi te uredbe za Štajersko, pričajo številne, naravnost obupne priloge posestnikov.

Toda četudi bi ne bilo teh zaščitnih ozir, zahteva že enotnost uprave, da se lovski predpisi za ljubljansko oblast kolikor mogoče izenačijo.

Tako torej stoji ta stvar v formalnem oziru. V narodnogospodarskem pogledu pa pomeni to določilo za štajerske kraje veliko

Regentiski svet na Angleškem

London, 4. dec. (Tel. »Slov.«) Poročilo o bolezni kralja, ki je bilo izdano ob štirih popoldne, javlja, da je temperatura zopet narasla, splošno stanje pa je ostalo isto, kakor je bilo dopoldne. V poslanski zbornici je Baldwin sporočil, da se je dopoldne ob bolniški postelji ustanovil za zastopanje kralja regentiski svet, kateremu pripadajo kraljica, princ valeski, vojvoda jorški, nadškof v Canteburyju, ministrski predsednik in lord kancler. — Večerni listi poročajo k temu, da kralj niti ne more več podpisati nobenega akta; sklepa se iz tega, da je srčna slabost dosegla že zelo nevarno mero. Zdravniški izvedenci izjavljajo, da večerajšnje znižanje temperature ni nastopilo radi zboljšanja prvotne pljučne bolezni, temveč radi srčne slabosti, da pa se podnormalna temperatura še ni pokazala.

Kdo bo avstrijski predsednik

Odklonjeni predlogi krščansko-socialne stranke — Opozicija Velenemcev

Dunaj, 4. dec. (Tel. »Slov.«) Zdi se, da je zagotovljeno podaljšanje predsedništva dr. Hainisch, in sicer po sklepu socialnih demokratov, ki so pristali na spremembo ustave, kakor so jo predlagali Velenemci in Landbund in po kateri naj bi dr. Hainisch še nadalj štiri leta ostal predsednik. Obenem pa so odklonili vsako razširjenje pravic zveznega predsednika. Ta sklep pa je povzročil slabo voljo pri krščanskih socialistih, ki so izjavili, da odklonitev krščanskosocialnega kandidata Miklasa zanje ni sprejemljiva in ravnotako ne odklonitev spremembe ustave, ki jo je predlagal zvezni kancler dr. Seipel glede razširjenja pravic državnega poglavarja. Ker vztrajajo Velenemci in Landbund pri svojem sklepu, da se ne sme voliti noben poklicni politik, je danes še popolnoma negotovo, kdo bo jutri izvoljen za zveznega predsednika. Nasprotstvo med koaliranimi strankami se je tudi sicer poostriilo. Zvezni kancler dr. Seipel je ostro nastopil proti vsaki koncesiji državnim uradnikom med pasivno resistenco, Velenemci pa se zelo zavzemajo za državne uradnike, ker so njihovi volilci. Dalje so vzbudili pozornost ostri napadi velenemškega poslanca Clessina, ki je večeraj nastopil v Salzburgu proti zveznemu kanclerju dr. Seipelu radi uradniškega vprašanja in radi njegovega solnograškega govora

o ustanovitvi katoliškega vseučilišča. Clessin se ni strašil izreči stavek: »Če hoče zvezni kancler kulturni boj, so Velenemci pripravljene, ga izvojevati.« Možno je, da bodo krščanski socialci radi kandidata za zveznega predsednika načeli vprašanje ter se širi govorica, da naj se dr. Seipel sam kandidira za zveznega predsednika. Če pri jutrišnjih volitvah noben kandidat ne dobi potrebnega števila glasov, bo itak po ustavi zveznemu kanclerju dr. Seipelu poverjeno provizorično vodstvo zveznega predsedništva.

Za avtoriteto parlamenta.

Dunaj, 4. dec. (Tel. »Slov.«) Na današnji seji avstrijskega narodnega sveta je socialdemokratska stranka očitala zveznemu kanclerju dr. Seipelu, da je v svojem govoru na industrijskem zboru v Inomestu nastopil preveč ostro proti državnim uradnikom. Dr. Seipel je odgovoril, da državnim uradnikom ni hotel groziti, da bi pa moral parlament izgubiti svojo avtoriteto, če bi jim tudi sedaj popustil. Vlada prosi, da naj se najprej v finančnem odboru premotri izjava vlade, da nadaljnji poviški plač državnim uradnikom niso dopustni. Socialni demokrat dr. Bauer in poslanec dr. Zarbach sta očitala vladi, da hoče uradništvo zavajati v zmotu.

Francoska zunanja politika

Pariz, 4. dec. (Tel. »Slov.«) Danes se je v poslanski zbornici začela v prisotnosti Brianda razprava o proračunu zunanjega ministrstva. Desničarski poslanec Soulier je grajal, da primanjkuje v Nemčiji duševne razorožitve, in izjavil, da se Porenje nikakor ne sme izprazniti, dokler nista rešena problema reparacij in varnosti. Ko se je pritoževal, da so francoski diplomati v inozemstvu preslabo plačani, mu je Briand pritrdil. Drugi govornik Cachin je protestiral proti francoski politiki nasproti Rusiji. Naj se pusti Rusija v miru in svet bo osupnil nad njenimi deli. Francija se je popolnoma vpregla v angleško protirusko politiko. Rusijo hočejo obkrožiti. Tako sta zdaj Poljska in Rumunija sklenili pogodbo proti Rusiji. Briand je nato odgovoril, da ti dve državi nimata vojaških namer proti Rusiji, čutita pa se vznemirjeni po ruskih manevrih.

V debati o proračunu zunanjega ministrstva je radikalni poslanec Albert govoril za Locarno na vzhodu in na jugu. Sanžermenska

Po volitvah na Češkem

Praga, 4. dec. (Tel. »Slov.«) Po dosedanjih volilnih rezultatih, ki uradno še niso potrjeni, je vladna večina dobila 300.000 glasov manj kakor opozicija. Vendar pa je vladi zagotovljena večina, ker ima pravico imenovati eno tretjino kandidatov. Opozicija skuša prisiliti vlado k odstopu s tem, da napada najodločnejše osebnosti vladnih strank. Opozicija hujska posebno proti namestniku ministrskega predsednika msgr. Šrameku, ki pripada češki ljudski stranki. In skuša voditelja slovaške ljudske stranke Hlinko pregovoriti, da prestopi k opoziciji z utemeljitvijo, da je njegova stranka zgubila 30 odstotkov glasov. Razen teh demagoških izpadov pa vlada splošno mnenje, da uspehi opozicijskih strank niso tako veliki, da bi mogli prisiliti vlado, da bi izvajala posledice in odstopila ali se tudi samo rekonstruirala.

razbremenitev gospodarstva. Statistika enega samega kraja iz laškega okraja dokazuje, da so navedene škodljive živali napravile v enem samem letu več škode, nego je znesla šestletna zakupnina v dotični občini. Ljudje trde, da lovci poleti lisice nikoli ne zadenejo (ker ni krzno za rabo) in da se jim roka umiri šele, ko je krzno dobro in lisica gre na strup. Nekaj resnice bo že na tem; sam sem sin loveca in mi je tudi to poglavje znano.

Morda komu ne bo všeč ton mojega odgovora. Nalagaš sem ga držal na približno enaki višini, kakor so bila izvajanja g. dr. Lovrenčiča, vobče pa njega nisem dosegel, kajti o zdravi njegovi pameti jaz ne dvomim, kakor je on dvomil o zdravi pameti drugih, o balkanizmu nisem ničesar rekel, dasi spadajo demagoški govori v to poglavje.

H koncu pristavljam, da je bilo meni žal, da se o uredbah ni govorilo v zbornici. Večina je bila pripravljena dati vsestranska

mirovna pogodba je imela nalogo, da napravi gotov red v Srednji Evropi, ustvarila pa je najhujše nestabilnosti. Italija je pri sanžermenski mirovni pogodbi še največ pridobila, ker je oproščena stoletnega ogrožanja po habsburski državi. Samo po sebi je umevno, da se okrnjena Avstrija skuša nasloniti na Nemčijo. Priklonitev je neizogibna tudi Vatikanu, ki pozdravlja. Pri teh besedah je Briand prekinil govornika s sledečim stavkom: Razumem, da imajo nemški katoliki željo, da se Avstrija prikloni Nemčiji, ne uvidevam pa, zakaj Vatikan želi priključitev Avstrije, ko je vendar vezan na Avstrijo s stoletno tradicijo. Formula pravice samoodločbe je prav nevarna, ker manjka ravno glavni moment pri propagandi za priključitev. Pravica samoodločbe se nikakor ne more razlagati tako, da ima narod pravico, izginiti in napraviti samoumor. — Poslanec Albert je končno zahteval, da naj francoska vlada vložil pri Vatikanu energično demaršo proti priključitvi.

Nezadovoljstvo v rdeči armadi

Milan, 4. dec. (Tel. »Slov.«) Posebni dopisnik »Corriere della Sera« poroča o dramatičnem sporu med Stalinom in vojnimi komisarjem Vorošilovom, ki je zagrozil, da bo rdeča armada korakala proti Moskvi in katera je zato treba prisiliti k odstopu. Njegov naslednik je Budjennij. Radi tega pa se je samo povečalo nezadovoljstvo med vojaštvom, posebno med častniki, kakor tudi nevarnost vojaškega upora.

Potres v Bolgariji

Sofija, 4. dec. (Tel. »Slov.«) V Čirpanu, v južni Bolgarski, so bili danes zopet hudi potresni sunki, ki pa niso zahtevali nobenih človeških žrtev. Prebivalstvo je prestrašeno zbežalo na polje, kjer je ostalo navzle hudemu mrazu.

pojasnila, a je nihče ni izzval. Tako bi bili avtentično interpretacijo imeli že iz zbornice in bi bila marsikatera debata po tem času prav lahko odpadla.

Če je kdo dajal kakšne besede »Slov. lovskemu društvu«, je to njegova stvar, jaz je nisem. Izbral sem si svoje lovske strokovnjake, s katerimi sem se razgovarjal, ko sem stiliziral uredbo in izkušal, kolikor je bilo mogoče v okviru danih navodil in izraženih želj merodajnih činiteljev, predlagati razne kompromise, imajoč pred očmi le vprašanje večje koristi za naše narodno gospodarstvo.

Glede »Slov. lovskega društva« pa sem mnenja, da zasebno društvo ne sme imeti javnih funkcij, zato nisem niti moralno dolžan tako društvu vprašati za mnenje. Društvo samo je čulo, da se lovske uredbe pripravljajo, a se ni zganilo, ko je bil še čas. Ribiči pa so prišli sva sponte k ribarski uredbi in so sedaj zadovoljni.

Za pravice katoliške cerkve

Pariz, 4. dec. (Tel. »Slov.«) Danes dopoldne je bila v Elizeju pod predsedstvom Doumerguea seja ministrskega sveta, na kateri sta manjkala samo finančni in zunanji minister, ki sta bila zaposlena v poslanski zbornici, kjer se je začela razprava o proračunu zunanjega ministrstva. Na ministrskem svetu so predvsem razpravljali o parlamentarnem položaju in o končni redakciji čl. 70, 71 in 71 a finančnega zakona, s katerimi se zahteva, da se cerkvi vrnejo zaplenjena posestva in zopet dovolijo v Franciji verski redovi. Ministri so se sicer v načelu sporazumeli, končnoveljavno besedilo pa bo dovršeno na prihodnji seji vlade.

Kratke vesti

Madžarska išče posojilo. Zunanji in finančni minister Madžarske se nahajata v Zenevi. Hotela sta dobiti posojilo. Društvo narodov zahteva kontrolo med Mažarsko in so radi tega pogajanja propadla.

Zopet o madžarskem kralju. V poslanski zbornici je socialdemokratski poslanec Györki zahteval, naj se s pomočjo revizije poslovnega reda omogoči izvolitev madžarskega kralja.

Gani beg, ki je še vedno v zavarovalnem zaporu pri policiji, je povedal, da se boji atentata. Policija išče še dva Albanca, ki sta neposredno po umoru Bebija zbežala iz poročne dvorane.

12 italijanskih častnikov je vrnilo francoska odlikovanja v znak protesta proti razsodbi v zadevi Modugna.

Španija je priznala albansko monarhijo, kakor poročajo iz Tirane.

Pri potresni katastrofi v Čile je bilo po najnovejših poročilih ubitih 250 oseb, nad 500 pa ranjenih.

Čuden protest. Italijanski kipar Dossena, ki je postal znan po številnih kopijah antičnih skulptur, je v »Corriere della Sera« protestiral proti temu, da ga je svet imenoval za ponarejevalca umetnin.

Dr. Žerjav uvodnik

Za 1. december je dr. Žerjav napisal uvodnik »Jutra«. Dr. Žerjav vodi SDS v Sloveniji. Kadar vodja stranke piše uvodnike, mora povedati nekaj posebnega, zgodovinskega, odločnega. Vsi pristaši SDS in bralci »Jutra« so tudi od dr. Žerjavovega uvodnika pričakovali nekaj izrazitega.

Slovenski pristaši SDS so letos pričakovali, da bo dr. Žerjav podčrtal, da Slovenci dne 1. decembra ne poznamo vsakdanjosti, da ta dan praznujemo vsi brez izjeme, brezpozgojno, vsi s celim srcem. Upali so bralci »Jutra«, da bo dr. Žerjav povedal, da se noben Slovenec, tudi on — dr. Žerjav — ne strinja s protidržavno politiko KDK, da smo vsi Slovenci tudi v najhujših bojih odločni in navdušeni državljani naše kraljevine. Take izjave si mnogi pametnejši »Jutrovi« bralci že dolgo žele. Politika Viaske ulice jih že kar mori.

Dr. Žerjav je razočaral. Njegov članek je zelo priprosto kvaražugonstvo. Nič ni povedal. Od začetka do konca lamentira o državni krizi, o krizi prvega decembra, o propadanju zaupanja in podobnem. Niti svojim pristašem, niti javnosti dr. Žerjav ni povedal, kaj hoče KDK, kaj SDS, kako bo on po svojih močeh usmerjal dogodke.

Dr. Žerjav ni povedal nič. S tem je vzbudil nejevoljo v svojih lastnih vrstah, javnosti se je pa predstavil kot politik, ki v teh usodnih dneh nima smeri, ne korajže, ne državniškega smisla.

Manifestacijsko zborovanje Narodne ženske zveze

V soboto se je vršilo manifestacijsko zborovanje slovenskega ženstva ob obilni udeležbi članic naših društev, organiziranih v Narodni ženski zvezi. Predsednica g. dr. Tavčarjeva je pri spominu na najskrajnejše skupno delovanje vsega slovenskega ženstva ob majniški deklaraciji z veseljem ugotovila, da je deseta obletnica zedinjenja našla velik del slovenskega ženstva enega srca in ene misli. Razvrane razmere v naši državi, ogabne politične intrige niso mogle uplivati na naše slovenske žene tako, da ne bi praznovala desetletni obstoj naše domovine. Praznujejo ga na najlepši način s tem, da podajo bilanco dela, ki so ga vršile v preteklem desetletju preko svojih društev. To poročilo naj bo cenjenim zastopnikom velikega župana, oblastnega odbora in mestne občine dokaz, da so ženska društva poklonjena jim subvencije pravilno porabila. Obenem prosi, da bi v bodoče še v večji meri vlada, oblast in občina podpirale naša ženska društva. K sklepu poziva na složno delo članice vseh slov. ženskih društev.

Na predlog predsednice se odpošle udanost na brzojavka Nj. V. kralju Aleksandru I. in pozdravno pismo g. Leposavi Petkovič, predsednici Saveza v Belgradu.

Referat g. Vide Lapajne in poročila društev priložimo posebej, za danes navajamo iz poročil le najvidnejše akcije in najvažnejše ustanove. Razstava in knjiga »Slovenska žena«, Dom za služkinje, ustanovitev fonda za Dežjo dom in šole oskrbnih sester, Dom učiteljic in Dežjo bolnico, za Dom Franje Tavčar, ferijalne kolonije, igrišča, sportni prostori in drugi pripomočki za zdravje in razveseljevanje dečev in mladin, šivalni, gospodinjki, prosvetni tečaj za kmečka dekleta, založba Belomodre knjižnice — to so priče, da je slovensko žensko krepko začelo delati, so to nekakna vogelni kamni velike stavbe, ki jo skupno grade naša slovenska ženska društva.

Dunajska vremenska napoved: Severne Alpe in vzhodni rob Alp: Zaenkrat še ne bo bistvene izpremembe dosedanjega vremena. Temperatura v nižinah nekoliko nad ničlo. V dveh, treh dnevih bo morda toplejše vreme. Južne Alpe: Morda že jutri jasno.